

Prawne aspekty instytucjonalizacji współpracy międzynarodowej w przestrzeni kosmicznej

Praca poświęcona została analizie procesu instytucjonalizacji współpracy międzynarodowej w zakresie badania i użytkowania przestrzeni kosmicznej. Zbadano w niej, w jaki sposób państwa od początku działalności kosmicznej tworzyły ramy prawne tej współpracy, kształtując międzynarodowe zasady i normy regulujące działania w przestrzeni kosmicznej. Istotnym przedmiotem analizy są traktaty międzynarodowe tworzące *corpus iuris spatialis*, a także instrumenty soft law, które zyskały na znaczeniu w ostatnich dekadach. Praca analizuje również rolę, jaką w procesie budowania współpracy miała Organizacja Narodów Zjednoczonych, w szczególności Komitet ds. Pokojowego Wykorzystania Przestrzeni Kosmicznej (COPUOS), który stał się centralnym forum międzynarodowej współpracy w dziedzinie badania kosmosu.

W pracy dokonano również analiz inicjatyw i organizacji poza systemem Narodów Zjednoczonych, takich jak w szczególności Europejska Agencja Kosmiczna oraz Artemis Accords, które wprowadziły nowe formy współpracy kosmicznej, wykraczające poza tradycyjne ramy międzynarodowych traktatów. Ukazano, jak różnorodne mechanizmy prawne i instytucjonalne przyczyniają się do rozwijania współpracy, dostosowując ją do nowych wyzwań, takich jak zwiększenie roli sektora prywatnego czy rosnące napięcia międzynarodowe.

Badania potwierdziły, że instytucjonalizacja międzynarodowej współpracy w przestrzeni kosmicznej opiera się na połączeniu twardych norm traktatowych i bardziej elastycznych instrumentów *soft law*, które umożliwiają szybkie reagowanie na zmieniające się uwarunkowania technologiczne i polityczne. Chociaż Organizacja Narodów Zjednoczonych odegrała kluczową rolę w budowaniu konsensusu w ramach międzynarodowego prawa kosmicznego, jej rola ulega osłabieniu w wyniku regionalizacji stosunków międzynarodowych oraz braku reform w COPUOS.

Wnioski z pracy wskazują na potrzebę dalszej integracji różnych mechanizmów prawnych i instytucjonalnych, aby sprostać współczesnym wyzwaniom związanym z eksploracją kosmosu, w tym kwestiami zarządzania ruchem kosmicznym, odpadami kosmicznymi i zasobami kosmicznymi. Podkreślono również konieczność reformy COPUOS oraz zacieśnienia współpracy między państwami, sektorem komercyjnym oraz organizacjami pozarządowymi.